

передачі на іноземній мові. Майже всі сучасні дослідники перекладу підкреслюють велике значення такого аналізу. Так, В.Н. Комісаров справедливо зазначає, що акт перекладу може повністю здійснюватися лише за умови «витягнення» з тексту перекладу мети комунікації [3, с.152]. Подібну думку висловлює Я.І. Рецкер: «При письмовому перекладі попереднє читання та аналіз тексту перекладу дають можливість заздалегідь визначити характер змісту, ідейну установку і стилістичні особливості матеріалу для визначення критеріїв вибору мовних засобів в процесі перекладу» [4, с.8].

Вміння аналізувати зміст і форму оригінального тексту в їх взаємозв'язку має першорядне значення перш за все для художнього перекладу і до певної міри для перекладу публіцистики.

Вдалим прикладом такого аналізу для студентів є лексико-семантичний, стилістичний та структурний аналіз мовних одиниць уривку з оповідання Дороти Паркер «Arrangement in Black and White» в підручнику І.В. Корунця «Теорія і практика перекладу (аспектний переклад)» [2, с.403-418]. Цей глибокий лінгвостилістичний перекладознавчий аналіз допомагає студентам добре усвідомити психологію перекладу як дуже складного творчо-пошукового процесу.

Аналіз допомагає студентам зрозуміти на конкретних прикладах необхідність долати невідповідність мов і комплексно вирішувати перекладацькі завдання з урахуванням як вузького, так і широкого контексту і екстралінгвістичних факторів.

Спираючись на цей зразок студенти мають можливість робити свої лінгвостилістичні перекладознавчі аналізи, наприклад, на матеріалі оповідань Е. Хемінгуей «Cat in the Rain», «Old Man at the Bridge» та творів інших письменників.

Підсумовуючи вище викладене, можемо зробити висновок, що самостійна робота студентів з перекладу може бути ефективною лише за умови зміни співвідношення кількості лекційних і семінарських годин із цього предмету та годин, виділених на самостійну роботу на користь останніх. Більш того, окремі розділи курсу перекладу, зокрема граматичні проблеми, повинні бути винесені на самостійну роботу.

Специфіка самостійної роботи для оволодіння технікою адекватного перекладу вимагає систематичної праці, безперервного і наполегливого вдосконалення своїх лінгвістичних знань, вмінь і навичок.

Література:

1. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (На матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою). – Львів: Видавництво при Львівському державному університеті видавничого об'єднання. - «Вища школа», 1983. – 176 с.
2. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – Вінниця: Нова книга, 2000. – 448 с.
3. Комиссаров В.Н. Слово о переводе. – М.: Междунар. отношения, 1973. – 152 с.
4. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. – М.: Междунар. отношения, 1974. – 216 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Т.В. Кравчина

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни в житті суспільства, активізація міжнародного співробітництва в культурній і виробничій сферах підвищують вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців. Вузька профільна підготовка фахівця, обізнаного з відповідною сферою виробництва, виявляється недостатньою для успішної професійної діяльності в сучасних умовах. Особливо зростає значущість комунікативної

підготовки фахівців до іншомовного спілкування, оскільки володіння іноземною мовою сьогодні є важливою умовою налагодження міжнародних ділових контактів, створення спільних підприємств, інтенсифікації професійної взаємодії із закордонними колегами. Знання іноземних мов набуває реальної економічної цінності і розглядається як обов'язковий компонент професійної підготовки майбутніх фахівців. Тому виникає необхідність в узагальненні знань комунікативних законів та вмінні використовувати їх. Важливою умовою формування комунікативності студентів у галузі майбутньої професійної діяльності має надання курсу навчання іноземної мови комунікативно-орієнтованого і професійно-спрямованого характеру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти теорії й практики викладання іноземних мов у немовних ВНЗ знайшли відображення в дослідженнях Л.В. Ананьєвої, Л.П. Дарійчук, І.В. Драгомирецького, Ю.М. Друзя, С.В. Козак, Л.Ф. Манякіної, Л.М. Паламар, О.А. Палій, В.В. Тітової, О.В. Федорової, О.Г. Штепи та ін. Попри безсумнівну теоретичну й практичну значущість досліджень вищезгаданих авторів слід підкреслити, що проблема удосконалення змісту навчального матеріалу з англійської мови для студентів немовних ВНЗ поки що залишається нерозв'язаною. Існує суперечність між потребою суспільства у фахівцях з високим рівнем комунікативної компетентності й недостатньою розробленістю теоретико-методологічних засад її формування в практиці ВНЗ немовної спеціалізації.

Мета даної статті – визначити педагогічні умови вдосконалення навчального матеріалу з англійської мови з урахуванням необхідності розвитку здібностей студентів технічного профілю.

Виклад основного матеріалу. Як показав аналіз літератури, зміст навчального матеріалу з англійської мови повинен відповідати відповідним загальнодидактичним та специфічним критеріям. Зокрема, найголовнішими загальнодидактичними критеріями, на які доцільно опиратися у доборі змісту навчального матеріалу з англійської мови, є: значущість матеріалу для формування і розвитку особистості, тобто для її самовизначення, підготовки до професійної діяльності, формування соціальної активності; відповідність навчального змісту станом сучасних наукових знань; достатність матеріалу, тобто звільнення від занадто складного та другорядного матеріалу; створення в особистості цілісного уявлення про предмет вивчення; перспективність з точки зору розвитку науки і практики; інформативна вагомість, тобто суспільна та особистісна значущість матеріалу (надання переваги загальним, а вже потім спеціальним знанням); відповідність віковим особливостям студентів.

Поряд із загальнодидактичними критеріями у процесі добору навчального матеріалу для розв'язання проблеми дослідження важливе значення мають також методичні критерії, розроблені стосовно лінгвістичних дисциплін, зокрема: врахування соціокультурної спрямованості навчання, участь студентів у діалозі культур (міжкультурне спілкування); якнайширше введення автентичних текстів, використання уривків з творів, що дають уявлення про культурний фонд народу – носія мови; забезпечення діяльнісного, проблемного характеру навчання, вихід іншомовної діяльності на інші види діяльності (ігрову, трудову); забезпечення поєднання різних форм роботи (індивідуальної, групової, парної, фронтальної); спрямованість на взаємопов'язане навчання всім видам мовленнєвої діяльності (говорінню, аудіюванню, читанню та письму); забезпечення поетапності в оволодінні матеріалом, концентричність подачі матеріалу, ситуативна обумовленість вправ; сприяння підвищенню результативності навчання, посилення мотивів навчання через всю організацію педагогічного процесу, створення комунікативної атмосфери на заняттях; опора на минулий досвід та рідну мову студентів, використання в окремих випадках прийомів порівняння та співставлення; створення умов для самостійної роботи студентів.

Окрім зазначених критеріїв важливо також використовувати специфічний критерій відбору, пов'язаний безпосередньо із завданнями розвитку здібностей. Таким критерієм є повноцінне забезпечення можливостей для розвитку всіх компонентів творчих здібностей студентів при вивченні іноземної мови.

Використання цих положень дозволяє правильно здійснити відбір навчального матеріалу з урахуванням необхідності розвитку здібностей студентів.

У методичній літературі прийнято визначати одиниці навчального предмета на основі його провідної функції. Для предмета «Англійська мова» провідною є комунікативна функція, тому й основними одиницями навчального предмета є її елементи, тобто види мовленнєвої діяльності: вираження думки в усній формі (говоріння), вираження думки у письмовій формі (письмо), сприйняття та розуміння мови на слух (аудіювання), сприйняття та розуміння писемного мовлення, текстів (читання). Зважаючи на результат творчої діяльності студентів – створення усних та писемних висловлювань – можна визначити, що для роботи з розвитку їх здібностей у процесі навчання англійській мові основну увагу слід звертати передусім на говоріння та письмо, саме на ці види діяльності слід опиратися при відборі змісту навчального матеріалу.

Зміст навчального предмета «Англійська мова» складають розмовні теми, мовленнєві ситуації, надфразові єдності, синтаксичні, морфологічні, лексичні, фонетичні одиниці. Найважливіше значення мають теми та мовленнєві ситуації. У цьому випадку тематика, яка є предметом мовленнєвої діяльності, є найважливішою складовою змісту навчального предмета «Англійська мова». Поняття «тема» часто використовують для загальної характеристики змістовного аспекту висловлювання. У лінгвістиці тема (предмет) повідомлення – це типізований зміст мовлення у різних суспільних сферах діяльності. В методиці тему розглядають як предмет бесіди або повідомлення [1, 2, 3]. Як предметний зміст висловлювання тема визначає у більшості випадків вибір мовленнєвої форми, засоби її оформлення, мотиви, внутрішню програму. Разом із тим вибір теми обумовлений сферою або ситуацією спілкування. Саме сфера спілкування багато в чому визначає тематику мовлення тих, хто навчається.

Поряд із тематикою зміст навчального матеріалу з англійської мови пов'язаний також з таким поняттям, як навчально-мовленнєві ситуації. Навчально-мовленнєвою ситуацією називають сукупність мовленнєвих і немовленнєвих умов, що ставляться перед тими, хто навчається. Ці умови мають бути необхідними і достатніми для того, щоб вони правильно здійснили мовленнєву дію у відповідності з поставленим комунікативним завданням [4, с.16]. Складовим навчально-мовленнєвою ситуації є формулювання завдання, що визначає мотив або мету мовленнєвої дії; опис обстановки.

На думку вчених (М.Е. Брейгіна, М.Л. Вайсбруд, С.В. Калініна, О.Д. Климентенко, Л.З. Якушина) навчально-мовленнєва ситуація повинна моделювати найбільш типові акти мовлення для тієї сфери спілкування, до якої треба готувати особистість та в якій відбувається спілкування, важливо також, щоб навчально-мовленнєва ситуація відповідала таким характеристикам, як повнота набору та різноманітність комунікативних моделей, повторюваність та варіативність, економічність. Повнота набору в цьому випадку повинна передбачати підбір ситуацій з використанням усіх вивчених лексичних та граматичних одиниць у різних типах мовлення. Використання необхідної лексики слід забезпечувати правильним відбором тематики в цілому і предмета мовлення для ситуацій зокрема. Співвідношення з граматичним матеріалом можна здійснити за допомогою використання ситуацій, що належать до різних типів мовлення, жанрів, психологічних установок – динамічного та статистичного опису, розповіді, роздуму, планування та спогадів, згоди та незгоди та ін.

Важливо підкреслити, що хоча теми і ситуації тісно пов'язані між собою, ситуація ніколи не є частиною теми. Тема є змістом бесіди або висловлювання, а ситуація уточнює або обмежує її, визначаючи умови, місце, обстановку та осіб, що беруть участь у бесіді.

Які ж теми необхідно вибирати для забезпечення таких видів мовленнєвої діяльності, як говоріння і письмо? Важливою щодо цього є позиція І.В. Рахманова, який визначає чітку різницю між темами для говоріння чи письма та темами для інших видів мовленнєвої діяльності, зокрема для читання [5, с. 19-29]. Він вважає, при навчанні усному мовленню важливо завжди пам'ятати про мету: допомогти людині спілкуватися іноземною мовою з тими, хто приїжджає до нашої країни. В цьому випадку, на його думку, при виборі тем треба

надавати перевагу вітчизняній тематиці, а також тим темам, які безпосередньо пов'язані з майбутньою професійною діяльністю, а вже теми для читання повинні передбачати знайомство з побутом, культурою народу тієї країни, мову якої вивчають. Таким чином, при виборі навчального матеріалу важливо диференціювати тематику для усного мовлення – бесіди про нашу дійсність, і тематику для читання – знайомство з життям народу країни, мову якої вивчають (проте це не стосується способу оволодіння мовою, тобто вправ).

При відборі навчального матеріалу важливим є також врахування предметних та розумових дій з іншомовним матеріалом, а основі яких формуються знання, уміння та навички, що є способами діяльності спілкування і засобами пізнавальної діяльності. Це слід враховувати у комунікативних завданнях, які має ставити перед студентами викладач або які ставитимуть перед собою самі студенти на основі певних мовленнєвих намірів.

При відборі змісту навчального матеріалу слід передбачати і відбір лексичного матеріалу, тобто одиниць мови та мовлення (звуків, слів, речень, цілісних текстів), а також правил оперування ними. При цьому важливо враховувати його кількісну обмеженість та функціональну достатність.

Важливим є також збагачення предмета особистісно значущим матеріалом. Психологи та методисти одностайно вказують на перевагу емоційного засвоєння будь-якої інформації. Вони стверджують, що діяльність, яка підтримується емоціями, є більш успішною, ніж діяльність, мотивована лише доказами розуму. Зокрема І.П.Павлов вбачав у позитивних емоціях джерело продуктивної роботи головного мозку: «Емоції відображають значущість явищ, тому їх можна використовувати при створенні мотиваційного компонента діяльності» [2, с. 63].

Емоційну насиченість навчальних матеріалів посилює цікавість навчальних текстів. Правда, лише завдяки цьому досягти емоційного сприйняття неможливо через наявність такого фактора, як різний інтерес. Особливо слід підкреслити, що ефективність впливу навчального матеріалу на емоційну сферу особистості, розуміння та запам'ятовування матеріалу залежать від форм його презентації.

У цілому лексичні і фразеологічні одиниці слід вивчати з урахуванням національно-культурної специфіки їхніх значень та використання. Зокрема, необхідно передбачити оволодіння студентами безеквівалентною та фоновою лексикою в рамках певної тематики, а також власними іменами, які складають мінімум грамотності, необхідної для безпосереднього спілкування з носіями англійської мови і розуміння автентичних текстів. У цьому випадку слід враховувати, що основу продуктивного словарного запасу на базовому рівні повинні складати найбільш частотні комунікативно значущі лексичні одиниці, поширені в типових ситуаціях спілкування, в тому числі оцінна лексика для вираження своєї думки, розмовні кліше, елементи мовленнєвого етикету.

Відібраний матеріал слід методично організувати: лексику слід групувати у відповідності з її тематичною співвіднесеністю, за словотвірними ознаками для кращого її засвоєння, граматичний матеріал, наприклад, структуру речення, слід моделювати у лінгвометодичному плані для виділення суттєвих ознак та ін.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, для роботи з розвитку здібностей студентів важливим є вдосконалення навчального матеріалу з англійської мови за такими напрямками, як: урізноманітнення матеріалу, тобто розширення можливостей навчального предмета для творчого розвитку, що передбачає збагачення його змісту новими одиницями знань, зокрема матеріалами з майбутньої професійної діяльності спеціалістів; упорядкування та структурування змісту з урахуванням специфіки таких видів мовленнєвої діяльності, як говоріння та письмо; збагачення предмету емоційним, особистісно значущим матеріалом.

Література:

1. Методика викладання іноземних мов: Респуб. науково-методичний збірник. – К.: Рад школа, 1989. – 118с.
2. Методика преподавания иностранных языков: Респуб. научно-методический сборник // Отв. редактор М.В. Ляховицкий. 9 -й выпуск. – К.: Рад школа, 1980 (III кв.). – 128с.

3. Методические рекомендации по обучению иностранным языкам в высших военно-учебных заведениях. – Минск, 1989. – 81с.

4. Содержание обучения иностранным языкам в средней школе: Организация речевой деятельности / Под ред А.Д. Климентенко. – М.: Педагогика, 1984. – 144с.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В. Луценко

Програма «Україна ХХІ сторіччя: стратегія освіти» визнала питання розвитку освіти найвищим державним і національним пріоритетом. Як свідчить світовий досвід, одним із актуальних шляхів перебудови в галузі освіти є інформатизація різних її сфер, запровадження нових інформаційних технологій (НІТ) в усі ланки навчального процесу. У декларації країн-учасників конгресу ЮНЕСКО 1989 р. «Освіта та інформатика» стверджується, що нові інформаційні технології з урахуванням їх важливої ролі в кожному суспільстві повинні стати невід'ємною частиною культури, доступної усьому населенню, та підкреслюється багатостороннє значення НІТ – не тільки як педагогічного інструменту, але і як нового підходу й нової культури, яка забезпечує ефективну взаємодію в процесі навчання, управління потоками інформації та прискореного розвитку суспільства.

Аналіз педагогічної, психологічної і методичної літератури показав, що застосуванню різних технологій надається багато значення як у середній школі, так і у вищій, але дуже мало приділяється уваги щодо нових технологій у музиці, зокрема написанню та аранжуванню музики. Існує протиріччя між новими соціальними вимогами до підготовки фахівця і традиційною формою підготовки спеціалістів у навчально-виховному процесі з використанням новітніх технологій. Актуальність проблеми дослідження визначається новими тенденціями у творчій особистості майбутнього учителя музики нетрадиційними засобами навчання (аранжування на комп'ютері), що має створити умови підвищення ефективності підготовки студентів, спрямувати їх на професійну самореалізацію. Орієнтація на принципово нові засади, які передбачають комп'ютерні технології, докорінно змінюють зміст навчання.

На основі курсу «Основи сучасного аранжування на комп'ютері» було створено педагогічні умови, які дозволили відтворити цілісний багатогранний образ феномена творчості, осмислити цей феномен з погляду саморозвитку і самореалізації майбутніх фахівців-музикантів, усвідомити необхідність опанування з цією метою МКТ.

Методика містила у собі три етапи: 1) *рефлексивно-адаптаційний*; 2) *мотиваційно-змістовий*; 3) *етап самореалізації*. Така поетапність ґрунтувалася на об'єктивних когнітивно-психологічних можливостях студентів, а також на принципі «поступово зменшуваної допомоги» і зростаючої суб'єктної позиції. В основу методики формування творчої активності із застосуванням музично-комп'ютерних технологій були покладені наступні засоби: 1) творчі задачі; 2) імітаційні та ділові ігри; 3) музично-педагогічні ситуації.

Зміст методики також:

1) орієнтування в загальній природі інформаційного суспільства, можливостях КТ; поняття про можливості КТ, базові поняття з інформатики, передбачені стандартом;

2) досвід застосування КТ в освоєнні нових програмних продуктів як найважливішого елемента одержання і переробки інформації у ситуаціях, що лежать у контексті особистісних пріоритетів студентів; уміння використовувати комп'ютер у діалогічних ситуаціях, накопичувати досвід осмисленої творчої діяльності з застосуванням музично-комп'ютерних технологій;